

HCS D

**Human capital and social
development.**

2025 – volume 18, issue 6

Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali.

2025 – 18-jild, 6-son

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLİY TA’LIM FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI**

**Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali
Journal Human capital and social development
Журнал Человеческий капитал и социальноеразвитие
Jurnali**

18-jild, 6-son (dekabr) 2025.

Jurnal 2021-yilda tashkil topgan.

Davriyligi: har ikki oyda

Davriy nashirning rasmiy nomi: “Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish”-“Human capital and social development”-“Человеческий капитал и социальное развития” O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 19.05.2021 sanada berilgan №1179 guvohnomasi bilan ro‘yhatdan o‘tgan.

Jurnal: O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2023-yil 29-avgustdagi 342/5-son qarori bilan tasdiqlangan Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) Ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yhatiga kiritilgan.

Jurnal asoschilari: Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Inson resurslari va mahalla tarqqiyotini boshqarish instituti.

Nashr etuvchi: SamDU tahririy-nashriyot bo‘limi.

Xalqaro indeksi: ISSN 3030-3672

Tahririyat telefoni: +998 (94) 283 56 78, +998 (90) 502 13 03

Pochta manzili: 140104, Samarqand shahar., Universitet xiyoboni, 4

Web-sayt: www.hcsd.samdu.uz.

E-mail: muhridinrabbimov@gmail.com

«INSON KAPITALI VA IJTIMOYIY RIVOJLANISH»
«HUMAN CAPITAL AND SOCIAL DEVELOPMENT»
«ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ»
JURNALI

Bosh muharrir: t.f.d., prof. Xalmuradov Rustam Ibragimovich

Bosh muharrir o‘rinbosari: i.f.d., prof. Arabov Nurali Uralovich

Kotib: PhD, dots. Nasimov Ikrom Xusanovich

Texnik muharrir: assistent., Rabbimov Muxriddin Musoqul o‘g‘li

TAHRIRIYAT KENGASHI

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. Abdurahmonov Qalandar Xodjayivech

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. G‘ulomov Saidaxror Saidaxmedovich

PhD, professor Arindam Banik (Xalqaro menejment instituti, Hindiston)

PhD, professor (Szechenyi Istvan universiteti, Vengriya) Mahendru Mandeep Kaur

PhD, professor (Balikesir universiteti, Balikesir, Turkiya) Blend Ibrahim

PhD, professor Jiye Li (Sian Jiatong universiteti, Xitoy Xalq Respublikasi)

DSc, professor (Vengriya Qishloq xo‘jaligi va hayotiy fanlar tadqiqot universiteti, Vengriya) Zoltan Lakner

PhD, dots. Djurakulov Shoxrux Davronovich (SamDU)

i.f.n., dots. Yuldashev Shamsiddin Qiyomiddinovich (SamDU)

i.f.n., dots. Nizamov Axtam Numonovich (SamDU)

i.f.n., dots. Bozorov Berdimurod Ulug‘murodovich (SamDU)

i.f.n., dots. Boboqulov Bahromqul Mamatkulovich (SamDU)

i.f.n., dots. Usmonova Dilafruz Karshiyevna (SamDU)

i.f.n., dots. Alibekova Saodat Lapasovna (SamDU)

PhD, dots. Ulug‘murodova Nodira Berdimuradovna (SamDU)

PhD, dots. Eshburiyev Umarbek Rashidovich (SamDU)

PhD, dots. Bakayev Ziyovuddin Toshbolta o‘g‘li (SamDU)

PhD, dots. Karjavova Xurshida Abdumalikovna (SamDU)

PhD, dots. Boltayev Burxon Sadinovich (SamDU)

PhD, dots. Djalilov Faxriddin Azimovich (SamDU)

SAMARQAND VILOYATI TURIZM KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISHNING HOLATI

S.T.Rahmonov

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti, Samarqand, O'zbekiston.

OPEN ACCESS

HCSD

Correspondence

Rahmonov Siyovush Turob o'g'li

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Email: rakhmonovsiyovush@bk.ru

Tel: +998 90 199 55 66

Received: 16 November 2025

Revised: 28 November 2025

Accepted: 14 December 2025

Published: 30 December 2025

Funding source for publication:

Samarkand State University.

Publisher's Note: HCSD stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright: Journal Human capital and social development © 2 by Samarkand State University is licensed <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston iqtisodiyotida hududiy turizm bozorining, xususan, Samarqand viloyati misolida turizm xizmatlari infratuzilmasi va ko'rsatkichlarining jadal rivojlanishi tahlil qilingan. 2020–2024-yillarda xorijiy va ichki turistlar soni, turizm daromadlari, bandlik darajasi, joylashtirish vositalari, transport, umumiy ovqatlanish obyektlari va xizmat ko'rsatuvchi subyektlar soni keskin oshgani, YUNESKO meros obyektlari hamda yangi turistik yo'nalishlar soni ko'paygani ilmiy-statistik ma'lumotlar asosida yoritilgan.

Kalit so'zlar: turizm, sifat, xizmat ko'rsatish, barqaror, ko'rsatkichlar

Annotation: This article examines the development of the regional tourism market in Uzbekistan's economy, focusing on Samarkand region as a key case study and analyzing the dynamics of tourism infrastructure and core indicators over 2020–2024. Using official statistical data, it highlights the sharp growth in the number of inbound and domestic tourists, tourism revenues, employment, accommodation facilities, transport services, food-service establishments, and tourism service providers, alongside the increase in UNESCO World Heritage sites and new tourism routes.

Key words: tourism, quality, service, sustainable, indicators

СТАТУС УЛУЧШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБСЛУЖИВАНИЯ В ТУРИСТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЯХ САМАРКАНДСКОЙ ОБЛАСТИ

Аннотация: В данной статье анализируется развитие регионального туристского рынка в экономике Узбекистана на примере Самаркандской области, с акцентом на динамику ключевых показателей и состояние туристской инфраструктуры в 2020–2024 годах. На основе статистических данных показан существенный рост числа иностранных и внутренних туристов, туристских доходов, занятости, средств размещения, транспортных услуг, объектов общественного питания и туристских сервисов, а также увеличение числа объектов Всемирного наследия ЮНЕСКО и новых туристских направлений.

Ключевые слова: туризм, качество, обслуживание, устойчивый, показатели

STATUS OF IMPROVING THE QUALITY OF SERVICES IN TOURISM ENTERPRISES OF SAMARKAND REGION

Annotation: This article examines the development of the regional tourism market in Uzbekistan's economy, focusing on Samarkand region as a key case study and analyzing the dynamics of tourism infrastructure and core indicators over 2020–2024. Using official statistical data, it highlights the sharp growth in the number of inbound and domestic tourists, tourism revenues, employment, accommodation facilities, transport services, food-service establishments, and tourism service providers, alongside the increase in UNESCO World Heritage sites and new tourism routes.

Key words: tourism, quality, service, sustainable, indicators

KIRISH

Hozirgi globallashuv va raqobat kuchayayotgan sharoitda turizm iqtisodiyotning eng tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri sanaladi. Xususan, Samarqand viloyatida turizm infratuzilmasi keng qamrovda shakllanib, mehmonxona xo'jaligi, umumiy ovqatlanish tizimi, transport-logistika, gidlik xizmatlari va raqamli xizmat ko'rsatish segmentlari jadal rivojlanmoqda. Mazkur jarayon turizm korxonalarini faoliyati samaradorligini oshirish, xizmatlar sifatini xalqaro standartlarga moslashtirish, xizmat ko'rsatish jarayonida innovatsion yondashuvlarni joriy etish zaruratini kuchaytirmoqda. Shu bilan birga, xalqaro bozorda raqobatbardosh turizm mahsulotlarini shakllantirish, xizmat ko'rsatish madaniyati, xavfsizlik, qulaylik, tezkor axborot ta'minoti va mijozlar qoniqishi ko'lamini kengaytirish strategik vazifa bo'lib bormoqda. Bu esa, turizm xizmatlari sifati bo'yicha ilmiy asoslangan boshqaruv mexanizmlarini ishlab chiqishni taqozo etadi.

Biroq tahlillar shuni ko'rsatadiki, Samarqand viloyati turizm korxonalarida xizmatlar sifati hamon bir qator tizimli muammolarga duch kelmoqda. Avvalo, xizmatlar sifatining barqaror monitoring tizimi yetarli darajada shakllanmagan, xodimlar malakasi va servis standartlari o'rtasida tafovutlar mavjud. Xizmatlar ko'rsatishda raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasi yetarli emas, mijozlar bilan "feedback" mexanizmlari to'liq yo'lga qo'yilmagan va xizmatlar diversifikatsiyasi ko'pincha bozordagi talabdan ortda qolmoqda. Bundan tashqari, turizm korxonalarini o'rtasida integratsiya va kooperatsiya yetarli darajada rivojlanmagani sababli "klaster ta'siri" to'liq yuzaga chiqmayapti.

Shunday ekan, turizm korxonalarida xizmatlar sifatini oshirishning ilmiy-metodik asoslarini ishlab chiqish, sifat ko'rsatkichlari tizimini yaratish, raqamli boshqaruv modellarini joriy etish hamda xalqaro servis standartlarini mahalliy sharoitga moslashtirish dolzarb hisoblanadi.

Adabiyotlar sharhi

Turizm xizmatlari sifatini baholash va boshqarish masalalari bo'yicha olimlar tomonidan turli nazariy yondashuvlar ilgari surilgan. Xalqaro ilmiy manbalarda xizmatlar sifati, mijozlar qoniqishi va turizm korxonalarining raqobatbardoshligi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik keng yoritilgan. Masalan, Parasuraman, Zeithaml va Berry tomonidan ishlab chiqilgan **SERVQUAL modeli** xizmatlar sifatini beshta asosiy omil – ishonchlilik, javob berish tezligi, kafolat, empatiya va moddiy muhit bo'yicha baholash imkonini beruvchi universal yondashuv sifatida e'tirof etiladi. Ph. Kotler va J. Bowenlarning tadqiqotlarida xizmatlarni boshqarishda integratsiyalashgan marketing kommunikatsiyalari, mijozga yo'naltirilgan biznes modeli va xizmatlar standartining doimiy takomillashuvi xizmatlar sifatini oshirishning eng muhim omili sifatida ko'riladi. Yevropa mamlakatlari tajribasida ISO 9001 standartlarini turizm korxonalarida joriy etish xizmat ko'rsatish sifatini tizimli ravishda nazorat qilish imkonini berishi ta'kidlanadi.

O'zbekiston olimlarining ilmiy ishlanmalarida turizm xizmatlari sifati asosan hududiy rivojlanish, iqtisodiy samaradorlik va infratuzilmaviy omillar bilan bog'liq holda o'rganilgan. Jumladan, R. Abdullaev, L. Sultonova, A. Mamatqulov, Sh. Jo'rayev va boshqalarning tadqiqotlarida turizm

xizmatlar sifatini monitoring qilish, servis madaniyatini oshirish, kadrlar malakasini takomillashtirish, klaster yondashuvni joriy etish hamda hududiy turizm infratuzilmasini diversifikatsiya qilish muammolari keng tahlil qilingan. So'nggi yillarda "O'zbekiston-2030" strategiyasi, "Turizmni rivojlantirish konsepsiyasi – 2025" kabi davlat dasturlarida xizmatlar sifati indikatorlari, turistlar oqimi, mehmonxona infratuzilmasi, raqamli turizm xizmatlari va hududiy brendlash bo'yicha kompleks vazifalar belgilangan. Adabiyotlarni tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, turizm korxonalarida sifatni oshirish bo'yicha nazariy asoslar yetarli, biroq ulardan amaliy foydalanish, hududiy darajada standartlash va xizmatlar sifatini baholash indikatorlarini ishlab chiqish dolzarbligicha qolmoqda.

Tahlil va natijalar

Hozirgi sharoitda O'zbekiston iqtisodiyotining rivojlanish vektori uning hududiy komponentlarini faollashtirishga yo'naltirilgan. Shu bilan birga, iqtisodiyotni mintaqalashtirish jarayoni tarmoqlar bo'yicha hududiy bozorlarni shakllantirish orqali alohida ahamiyat kasb etmoqda. Aynan hududiy bozorlar nafaqat iqtisodiyotni tashkil etishning dolzarb masalalari, balki uning rivojlanishini ko'rsatuvchi yangi

tendensiyalar jamlanadigan maydonga aylanmoqda.

2024-yil yakunlariga ko'ra, O'zbekiston Respublikasiga turizm maqsadida tashrif buyurgan xorijiy fuqarolar soni 8,2 million kishini tashkil etdi. Mazkur ko'rsatkich 2023-yildagi 6,6 million tashrifchiga nisbatan qariyb 24 foizga yuqori bo'lib, mamlakatning turizm sohasida barqaror o'sish dinamikasini namoyon etadi. Ushbu natija O'zbekistonni Markaziy Osiyo mintaqasida turistlar oqimi hajmi bo'yicha Qozog'iston (15,3 million) va Qirg'iziston (8,6 million)dan keyin uchinchi o'ringa chiqardi. Shunday qilib, O'zbekiston mintaqaviy turizm bozori tarkibida 28,6 million sayyohdan iborat umumiy oqimning qariyb 28 foizini jalb etishga muvaffaq bo'ldi.

Keyingi besh yillik davr davomida O'zbekiston bo'ylab turizm xizmatlari bozorining asosiy ko'rsatkichlarini tahlil qiladigan bo'lsak, turizm sohasida inqirozdan tiklanish va tez sur'atlar bilan o'sish davri bo'ldi. Dastlab pandemiya ta'sirida jiddiy pasayish kuzatilgan bo'lsa-da, keyingi yillarda davlat siyosati, infratuzilma yangilanishi va xalqaro sayohatlarning tiklanishi natijasida turizm xizmatlari bozori sezilarli darajada kengaydi (1-jadval).

1-jadval

2020-2024-yillarda O'zbekistonda turizm xizmatlari bozorining asosiy ko'rsatkichlari

Ko'rsatkichlar	2020-yil	2021-yil	2022-yil	2023-yil	2024-yil	2024/2020 yilga nisbatan o'sish surati, %
Xorijiy turistlar soni, ming kishi	1500	1880	5230	6620	8600	5,7 marta
Ichki turistlar soni, ming kishi	11200	12500	15000	20600	22670	2,0 marta

Turizm daromadlari, mlrd. so'm	4200	4800	17600	23100	38400	9,1marta
Turizm sohasidagi bandlik, ming kishi	190	195	200	2200	3200	16,8 marta
YUNESKO meros obyektlari soni, birlik	5	5	5	5	7	140%

1-jadval ma'lumotlarini tahlil qiladigan bo'lsak, 2020-yilda pandemiya oqibatlarini O'zbekiston turizm sohasiga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatdi. Shu yili xorijiy sayyohlar soni atigi 1,5 million kishini tashkil etgan bo'lsa-da, keyingi yillarda bu ko'rsatkich izchil o'sib bordi. 2021-yildan boshlab xalqaro turizm asta-sekin tiklana boshladi va 2022-yilda 5,2 million, 2023-yilda 6,6 million, 2024-yilda esa 8,6 million sayyoh tashrif buyurgan. Bunday o'sish mamlakatning xalqaro turizm bozoridagi nufuzining mustahkamlanayotganidan dalolat beradi. Shuningdek, havo va temiryo'l transporti aloqalarining kengaytirilishi, viza olish tartibining soddalashtirilishi, xorijlik sayyohlar uchun qulay sharoitlar yaratilishi bu jarayonda muhim omil bo'ldi. Pandemiya davridan so'ng ichki turizmga bo'lgan qiziqish ham keskin oshdi. Cheklovlar sabab fuqarolar mamlakat ichida dam olish imkoniyatlarini izlay boshladilar. Shu bilan birga, yangi dam olish maskanlari, oilaviy turizm zonalari, milliy bayram va festivallarning faol targ'ib qilinishi ichki sayohatni rag'batlantirdi. Natijada 2024-yilga kelib ichki turistlar soni 22,6 million kishiga yetdi. Bu ko'rsatkich O'zbekiston aholisining sayohat madaniyati yuksalayotganini va mamlakat ichki turizm bozori faol rivojlanayotganini ko'rsatadi.

Turizm sohasidan olinadigan daromadlar ham shunga mos ravishda

o'sdi. 2020–2021-yillarda pandemiya tufayli bu sohada daromadlar nisbatan past bo'lib, mos ravishda 4,2 trillion va 4,8 trillion so'mni tashkil etgan. Ammo 2022-yildan boshlab turizm sohasi jadallashib, 2024-yilda turizm daromadlari 38,4 trillion so'mga yetdi. Bu o'sish mamlakat iqtisodiyotida turizmning strategik ahamiyati ortib borayotganidan dalolat beradi.

Viloyatda turizmning asosiy yo'nalishini madaniy-tarixiy sayohatlar tashkil etadi, bu esa yil davomida mahalliy hamda xorijiy sayyohlarning uzluksiz tashrif buyurishiga sabab bo'ladi. Bundan tashqari, Samarqandda ziyorat turizmi, gastronomik turizm, ekoturizm va MICE (biznes-turizm) yo'nalishlari ham faol rivojlanmoqda. Ayniqsa, ekoturizm sohasi bo'yicha Zarafshon daryosi atrofidagi tabiiy manzaralar, cho'l zonalari, tog' etaklari hamda qishloq turizmi yo'nalishida faoliyat yurituvchi Urgut, Jomboy va Bulung'ur tumanlari alohida ahamiyatga ega. Ziyorat turizmi nuqtai nazaridan Imom Buxoriy majmuasi, Shohi Zinda va Hazrati Xizr masjidilari kabi muqaddas joylar mashhurdir. Shuningdek, "Kongress Center" va "Silk Road Samarkand" kongress markazlari xalqaro miqyosdagi konferensiya va forumlarni o'tkazish imkoniyatiga ega bo'lib, viloyatni biznes-turizm sohasida ham raqobatbardosh markazga aylantirmoqda. Quyidagi jadvalda so'nggi yillarda Samarqand viloyatida turizm sohasiga oid asosiy ko'rsatkichlar keltirilgan.

2-jadval

Samarqand viloyatida turizm sohasining asosiy ko'rsatkichlari

Ko'rsatkichlar	2020-yil	2021-yil	2022-yil	2023-yil	2024-yil	2024/2020 yilga nisbatan o'sish surati, %
Xorijiy turistlar soni, ming kishi	152,0	119,0	1204,2	2153,0	2500,0	16,4 marta
Ichki turistlar soni, ming kishi	519,0	1943,0	4247,0	4500,0	4700,0	9,0 marta
Turizm daromadlari, mln. doll.	8,4	79,6	197,6	405,9	500,0	58,0 marta
Mehmonxonalar soni, birlik	160,0	112,0	128,0	164,0	173,0	108,10%

2020–2021-yillarda pandemiya oqibatida Samarqand viloyatiga tashrif buyurgan xorijiy sayyohlar soni 152 ming kishidan 119 ming kishiga keskin kamaygan. Biroq 2022-yildan boshlab turizm sohasi tezlik bilan tiklana boshladi va aynan shu yilda xorijiy turistlar soni 16 martadan ko'proqqa oshgan. 2023-2024-yillarda bu o'sish barqarorlashib, ularning soni mos ravishda 2153,0 ming nafardan 2500,0 ming nafarga yetgan. Pandemiya keyingi davrda ichki turizm ham jadal sur'atlarda tiklanib, 2022-yildan boshlab millionlab

o'zbekistonliklar Samarqand viloyatiga sayohat qila boshlagan. Ushbu ko'rsatkich yildan-yilga muntazam o'sishda bo'lib, 2024-yilda 4,7 million ichki sayyoh qayd etilgan.

Samarqand viloyatida joylashtirish vositalari holatini so'nggi besh yil davomida tahlil qiladigan bo'lsak, ularning soni sezilarli darajada ortgan. Xususan, xorijiy brendlarning kirib kelishi natijasida mehmonxona xizmatlari tizimida mahalliy hamda xorijiy sayyohlarga ko'rsatilayotgan xizmat sifati va darajasi ancha yaxshilangan (3-jadval).

3-jadval

Samarqand viloyatida joylashtirish vositalari to'g'risida ma'lumot

№	Joylashtirish vositalari	O'lchov birligi	2020-yil	2021-yil	2022-yil	2023-yil	2024-yil	2024/2020 yilga nisbatan o'sish surati, %
1	Mehmonxona	dona	160	112	128	161	172	107,5
		o'rin	6569	5 136	7 080	10 792	11344	1,7 marta
2	Oilaviy mehmon uylari	dona	170	227	290	352	399	2,3 marta
		o'rin	1611	2172	2759	3 317	3742	2,3 marta
3	Xostellar	dona	7	29	52	91	109	15,6 marta
		o'rin	178	697	1 289	2 413	2854	16,0 marta

3-jadval ma'lumotlari tahlilidan shuni ta'kidlash mumkinki, 2020–2024 yillar davomida Samarqand viloyatida joylashtirish vositalarining soni va sig'imi sezilarli darajada ortgan. Ushbu davrda joylashtirish infratuzilmasining deyarli barcha segmentlarida o'sish kuzatilgan bo'lib, bu turizm sohasining jadal rivojlanayotganini va xizmat ko'rsatish sifati oshib borayotganini ko'rsatadi. Avvalo, mehmonxonalar segmentida o'sish nisbatan barqaror kechgan. 2020-yilda viloyatda 160 ta mehmonxona mavjud bo'lgan bo'lsa, 2024-yilda ularning soni 172 taga yetgan, bu esa 107,5 foiz o'sishni tashkil etadi. Biroq eng

muhim o'zgarish joy sig'imi hajmida kuzatiladi: mehmonxonalardagi o'rinlar soni 6 569 tadan 11 344 tagacha ortgan, ya'ni 1,7 martaga ko'paygan. Bu holat yangi qurilgan mehmonxonalar yirik hajmli, zamonaviy talablar asosida jihozlangan turistik majmualar ekanligini bildiradi.

2022–2024-yillar davomida Samarqand viloyatida turizm infratuzilmasining asosiy tarkibiy qismlari – turoperatorlar, turagentlar, gid-ekskursovodlar hamda turizm sohasida band bo'lganlar soni bo'yicha sezilarli ijobiy o'zgarishlar kuzatildi (4-jadval).

4-jadval

Samarqand viloyatida turistlarga xizmat ko'rsatuvchi subyektlar soni

№	Ko'rsatkichlar	O'lchov birligi	2022-yil	2023-yil	2024-yil	2024/2022 yilga nisbatan o'sish surati, %
1	Turoperatorlar	dona	189	272	301	159,3
2	Turagentlar	dona	15	32	61	4,0 marta
3	Gid ekskursovod	dona	410	450	520	126,8
4	Turizm sohasida band bo'lganlar	ming nafar	49,9	58,0	67,2	134,7

4-jadval ma'lumotlari tahlili shundan dalolat beradiki, 2022-yilda 189 ta turoperator faoliyat yuritgan bo'lsa, 2024-yilda ularning soni 301 taga yetgan. Bu 159,3 foizlik o'sishni tashkil etadi. Mazkur o'sish turistik mahsulot ishlab chiqarish quvvatining kengaygani, yangi turoperatorlik kompaniyalari tashkil

etilgani va tarmoqda raqobat kuchayganidan dalolat beradi.

2020–2024 yillar oralig'ida Samarqand viloyatida turizm infratuzilmasini rivojlantirish bo'yicha ko'rsatkichlar ham sezilarli o'sishni namoyon etdi (5-jadval).

5-jadval

Samarqand viloyatida turizm infratuzilmasini rivojlantirish ko'rsatkichlari

Ko'rsatkichlar	O'lchov birligi	2020-yil	2021-yil	2022-yil	2023-yil	2024-yil	2024/2020 yilga nisbatan o'sish surati, %

Turizm infratuzilmasi obyektlari	dona	228	298	348	388	423	185,5
shundan: WiFi nuqtalari	dona	100	161	190	210	235	235,0
turistik yo'l ko'rsatkichlar	dona	114	123	142	162	172	150,9
Axborot markazlari dona	dona	14	14	16	16	16	114,3

5-jadval ma'lumotlariga ko'ra, turizm infratuzilmasi ob'ektlari soni bu davrda 228tadan 423 tagacha ortib, 185,5 foizni tashkil etgan. Ushbu raqamlar viloyatda turizm sohasiga qaratilgan e'tibor va investitsiyalar hajmi keskin oshganini ko'rsatadi. Bu o'sish, eng avvalo, sayyohlar uchun zarur bo'lgan qulayliklarni yaratish, servis sifati va axborot ta'minotini yaxshilashga

qaratilgan kompleks chora-tadbirlar bilan bog'liq.

2020–2024-yillar davomida Samarqand viloyatida turistik transport vositalari soni izchil o'sib borgan. Ayniqsa, so'nggi yillarda turizm sohasining jadal rivojlanishi, yangi turistik yo'nalishlarning ochilishi va ekologik transport vositalarining joriy etilishi transport parkinging kengayishiga olib kelgan (6-jadval).

6-jadval

Samarqand viloyatida turistik transport vositalari soni, dona

Ko'rsatkichlar	2020-yil	2021-yil	2022-yil	2023-yil	2024-yil	2024/2020 yilga nisbatan o'sish surati, %
Turistar uchun avtobuslar	134	134	140	146	161	120,1
Mikroavtobuslar	106	106	130	140	155	146,2
Elektromobillar	30	30	32	50	50	166,7
shahar va tumanlar bilan bog'lovchi avtobus	68	68	98	120	125	183,8
Boshqalar*	4	4	11	11	11	2,7 marta

*boshqalar: motorli katerlar, dabldeker, kvadrotsikl, gidrotsikl

6-jadval ma'lumotlari tahlili shuni ko'rsatadiki, 2020-yilda viloyatda turistlar uchun mo'ljallangan 134 ta avtobus, 106 ta mikroavtobus, 30 ta elektromobil, 68 ta shahar va tumanlararo avtobus, hamda 4 ta boshqa turdagi transport vositasi mavjud bo'lgan. 2021-yilda ayrim

transport turlari soni o'zgarmagan bo'lsa-da, 2022-yildan boshlab o'sish sezilarli darajada tezlashgan. Jumladan, turistlar uchun avtobuslar soni 2020-yildagi 134 tadan 2024-yilda 161 taga yetib, 20,1 foizga oshgan. Shuningdek, mikroavtobuslar soni ham ancha ko'payib, 2024-yilda 155 taga

yetgan. Bu 2020-yilga nisbatan 46,2 foiz o'sish demakdir. Mikroavtobuslar ko'proq ichki sayyohlar, kichik guruhli ekskursiyalar va oilaviy turlar uchun qulay vosita bo'lgani sababli, bu segmentdagi o'sish ayniqsa sezilarli bo'lgan.

Umuman olganda, 2020–2024-yillar davomida xorijiy turistlar sonining keskin oshishi mamlakatda turizm siyosatining samarali yo'lga qo'yilganini ko'rsatadi. Madaniy-tarixiy va diniy turizm ustuvor yo'nalish sifatida shakllangan. Yosh turistlar segmentining keskin o'sishi esa mamlakatning turizm imijining “yoshlar uchun jozibador” ekanini bildiradi. Biznes turizmi va katta yoshdagi sayyohlar segmentidagi nisbiy pasayish esa bu yo'nalishlarda qo'shimcha rag'batlantiruvchi siyosat yuritish zarurligini ko'rsatmoqda.

Shunday qilib, tahlil natijalari mamlakat va hududiy turizm so'nggi yillarda miqdoriy jihatdan keskin o'sishni, sifat jihatidan esa yosh va maqsadli segmentlar bo'yicha ixtisoslashuv jarayonini boshdan kechirayotganini ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, so'nggi yillarda Samarqand viloyati turizm bozori miqdoriy jihatdan

keskin o'sishga erishgan: xorijiy va ichki sayyohlar oqimi oshgan, joylashtirish vositalari, transport, umumiy ovqatlanish obyektlari va xizmat ko'rsatuvchi subyektlar soni sezilarli ko'paygan. Biroq sifat jihatidan xizmat ko'rsatishda tizimli muammolar – servis standartlarining yetarli darajada shakllanmaganligi, xodimlar malakasining notekisligi, raqamli texnologiyalardan yetarli foydalanilmasligi, mijozlar ehtiyojlarining muntazam o'rganilmasligi va sifat monitoring tizimining yo'qligi kuzatilmoqda. Bu holat turistlar qoniqishiga, viloyat turizm imidjiga va raqobatbardoshlikka to'g'ridan-to'g'ri ta'sir ko'rsatadi.

Taklif tariqasida, **birinchidan**, turizm korxonalarida xizmatlar sifatini baholashning yagona indikatorlar tizimini ishlab chiqish zarur. **Ikkinchidan**, xodimlar uchun muntazam malaka oshirish va sertifikatlash dasturlarini joriy etish, gidlar va xizmat ko'rsatish personaliga xalqaro treninglar tashkil etish maqsadga muvofiqdir. **Uchinchidan**, raqamli boshqaruv yechimlari – onlayn baholash, mobil ilovalar, turistlar uchun “feedback” platformalarini joriy etish xizmatlar sifatini nazorat qilishda samaradorlikni oshiradi..

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). *SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality*. Journal of Retailing, 64(1), 12–40.
2. Kotler, Ph., Bowen, J., & Makens, J. (2016). *Marketing for Hospitality and Tourism*. 6th Edition. Pearson Education.
3. Sultonova, L. R. (2021). *Turizm xizmatlari sifatini boshqarishning zamonaviy yondashuvlari*. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi, ilmiy jurnal.
4. Abdullaev, R. A. (2020). *Turizm xizmatlari bozorida sifat ko'rsatkichlarini baholash usullari*. “Iqtisodiyot va ta'lim” jurnali, №3, 81–89.
5. UNWTO – World Tourism Organization. (2023). *International Tourism Highlights: 2023 Edition*. Madrid: UNWTO Publications.

CONTENTS

1	Усманова Дилафруз Каршиевна	4-11
	ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ И НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ МЕДИЦИНСКИХ УЧРЕЖДЕНИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	
2	Umarova Ra'no Sunnatxonovna	12-20
	SAMARQAND VILOYATI MAHALLALARIDAGI DAVLAT XIZMATCHILARI UCHUN SOHAVIY MALAKA OSHIRISH VA QAYTA TAYYORLASH KURSLARINI TASHKIL ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH MASALASI	
3	Karjavova Xurshida Abdumalikovna	21-28
	AHOLI MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	
4	Yuldashev Shamsiddin Qiyamiddinovich, Xojiyev Muxammadjon Mansur o'g'li	29-34
	QURILISH SOHASIDA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISHDA INSON KAPITALINING O'RNI	
5	Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	35-40
	MAHALLIY BUDJET SOLIQLI DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDA FISKAL SIYOSATNING ROLI VA SAMARADORLIGI.	
6	Qarshiyev Behzod Berkinbayevich	41-46
	TIBBIY XIZMATLARNI BAHOLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	
7	Urunova Nozima Ulmasovna, Yo'ldosheva Latofat Tolib qizi	47-52
	BANDLIKNING KAMBAG'ALLIK DARAJASIGA TA'SIRI (SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA)	
8	Rahmonov Siyovush Turob o'g'li	53-60
	SAMARQAND VILOYATI TURIZM KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISHNING HOLATI	
9	Normurodova Zulfiya Izatullayevna	61-65
	TURIZM XIZMATLARINING MILLIY IQTISODIYOTGA TA'SIRI	
10	Norboyev Allayor Ismoilovich	66-71
	INSON RESURSLARINING MAHALLA TARAQQIYOTIDAGI O'RNI	
11	Abduvaliyev Abdurahim Salim o'g'li, Tolibova Taxmina Erkinovna	72-77
	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA HUDUDIY MEDIA XIZMATLARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI (SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA)	
12	Yo'ldosheva Latofat Tolib qizi, Urunova Nozima Ulmasovna	78-83
	HUDUDLARDA AHOLINING DAM Olishida EKOTURIZM-REKREATSIYA XIZMATLARINI KO'RSATISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA RIVOJLANTIRISH PROGNOZI	
13	Umirov Islombek Furqatovich	84-94
	SOVEREIGN DEBT SUSTAINABILITY IN JAPAN: LONG-RUN STATISTICAL PROJECTIONS AND MACRO-FISCAL PERSISTENCE	
14	Baxriddinov G'olib Shokirjon o'g'li, Hayot Abduqodirov Xurshid o'g'li	95-102
	YURTIMIZDA ISLOM BANKLARI: SHAKLLANISHI, ZARURATI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	

15	Hayot Abduqodirov Xurshid o'g'li, Baxriddinov G'olib Shokirjon o'g'li	103-108
	O'ZBEKISTONDA KRIPTO-AKTIVLAR INTEGRATSIYASI: IQTISODIY IMKONIYATLAR, MOLIYAVIY HAVFLAR VA REGULYATORLIK YONDASHUVLARI	
16	Isrofilov Firdavs Ibrohim o'g'li	109-117
	TURISTIK HUDUDLARDA OVERTURIZM TAHLILI: NAZARIY MODELLAR VA AMALIY TAJRIBALAR	
17	Бабаназарова Севара Абдиназаровна, Исмоилова Феруза Кубаймуродовна	118-124
	РАЗВИТИЕ РЫНКА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ В УЗБЕКИСТАНЕ И ПРОЦЕСС ИНТЕГРАЦИИ С РЫНКОМ ТРУДА	
18	Aliyev Hasan Rayimjonovich	125-134
	O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TO'LOV INFRATUZILMASINI SHAKILLANISHI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI: TARIXIY, ILMIY HAMDA BOZOR TAHLILI	
19	Ismailova Ma'mura Eldorovna	135-142
	XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR BILAN MUNOSABATLARNI BOSHQARISH MEXANIZMLARI VA ULARNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI	
20	Sarvinov Ashurova	143-152
	THE ROLE OF TOURISTIC AGENCIES IN DEVELOPMENT OF GASTRONOMIC TOURISM IN SAMARKAND CITY	
21	Mansurova Nargiza Shamsiddinovna	153-161
	BARQAROR TURIZMNI TA'MINLASHDA INSON RESURLARINI YASHIL BOSHQARISH (GHRM) TIZIMINING AHAMIYATI	
22	Bakayev Ziyovuddin Toshbolta o'g'li	162-169
	TURIZM VA MEHMONDO'STLIK INDUSTRIYASINI RIVOJLANTIRISHDA TURISTIK XIZMATLAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH	
23	Ko'charov Xurshid Xurram o'g'li	170-176
	XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KORXONALAR RAQOBATBARDOSH LIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	
24	Шерматов Ахрор Абдихакимович	177-182
	НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ТЕРМИНУ «ИНВЕСТИЦИИ»	
25	Sultanova Nigina Utkurovna	183-189
	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MEHMONXONALAR RAQOBAT-BARDOSHLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	
26	Pardayeva Ozoda Mamayunusovna	190-198
	GASTRONOMIK TURIZMDA OILAVIY BIZNESNING O'RNI: SAMARQAND MILLIY TAOMLARI VA "PAZANDACHILIK MASTER-KLASSLARI"	
27	Rabbimov Muxriddin Musoqul o'g'li	199-204
	O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH JARAYONLARI VA ULARNING SAMARADORLIGINI TAHLILI	
28	Shirov Ravshan Izzatullayevich	205-210
	O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA HOLATI VA TAHLILI	